

psycholoho-pedahohichna problema. Psykholohichni perspektyvy. S. 23-39. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Ppst_2021_37_5pdf. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ШЕПІТКО Олена – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Навчально-наукового педагогічного інституту імені В. О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

Наукові інтереси: реалізація ціннісно-цільових компонентів початкової освіти в умовах соціокультурних змін.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHEPITKO Olena – Postgraduate student at the Department of Pedagogy and Educational management Educational and Scientific Pedagogical Institute named by V.O. Sukhomlynskyi National University of Shipbuilding named by admiral Makarov.

Scientific interests: implementation of value-and-goal components of primary education in the context of sociocultural changes.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 30.08.2025 р.

УДК 37.013.42:378.147:316.77(438)

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-493-498

БОЙЧЕНКО Марина –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0543-8832>
e-mail: marinaver18@gmail.com

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Інтернаціоналізаційні процеси в сучасній освіті та інтенсифікація міжнародних академічних обмінів формують мультикультурне освітнє середовище, що зумовлює потребу в педагогах, здатних ефективно взаємодіяти з представниками різних культур та формувати у здобувачів освіти відкритість і здатність до конструктивного діалогу. Міжкультурна компетентність, ключовим компонентом якої є міжкультурна комунікація, стає трансверсальною навичкою, необхідною кожному сучасному фахівцеві. Водночас, в українських ЗВО відповідні дисципліни переважно відсутні або мають фрагментарний характер, що створює розрив між вимогами професії та реальним змістом професійної підготовки. У цьому контексті важливим є вивчення позитивного досвіду Республіки Польща, де спеціалізовані програми інтегрують лінгвістичні, культурологічні та педагогічні компоненти, що дозволяє шукати ефективні засоби підготовки педагогів до професійної діяльності в мультикультурному середовищі та адаптувати ці практики до українського освітнього контексту.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей реалізації програм професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації в закладах вищої освіти Республіки Польща.

Увагу зацентовано на особливостях реалізації освітньої програми «Міжкультурна комунікація в освіті та на робочому місці» Університетом мрії Кюри-Склодовської в Любліні (Республіка Польща), зокрема на структурі та змісті навчального плану, що передбачає інтеграцію лінгвістичних, культурологічних і практично-комунікативних компонентів. Виявлено, що освітня програма спрямована на формування у здобувачів вищої освіти знань про культурне різноманіття світу, міжкультурні проблеми в умовах глобальної мобільності та навичок ефективної комунікації в мультикультурному середовищі. Наголошено, що така підготовка забезпечує випускників компетентностями, необхідними для професійної діяльності в міжнародних компаніях, освітніх установах, культурних і соціальних організаціях, а також для роботи з іноземними студентами та клієнтами, що свідчить про їх здатність функціонувати в мультикультурному середовищі.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні педагоги, міжкультурна комунікація, міжкультурна компетентність, досвід Республіки Польща.

BOICHENKO Maryna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of Pedagogy Department,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0543-8832>
e-mail: marinaver18@gmail.com

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS FOR INTERCULTURAL COMMUNICATION: EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF POLAND

Internationalization processes in modern education and the intensification of international academic exchanges form a multicultural educational environment, which determines the need for teachers able to effectively interact with representatives of different cultures and form openness and the ability to constructive dialogue in students. Intercultural competence, the key component of which is intercultural communication, is becoming a transversal skill necessary for every modern specialist. At the same time, in Ukrainian higher education institutions, the relevant disciplines are mostly absent or fragmentary, which creates a gap between the requirements of the profession and the real content of professional training. In this context, it is important to study the positive experience of the Republic of Poland, where specialized programs integrate linguistic, cultural and pedagogical components, which allows us to find effective means of training teachers for professional activity in a multicultural environment and adapt these practices to the Ukrainian educational context.

The purpose of the article is to highlight the features of the implementation of professional training programs for future teachers in intercultural communication in higher education institutions of the Republic of Poland.

Attention is focused on the specifics of the implementation of the study program "Intercultural Communication in Education and the Workplace" by the Marie Curie-Skłodowska University in Lublin (Republic of Poland), in particular on the structure and content of the curriculum, which provides for the integration of linguistic, cultural and practical-communicative components. It was found that the study program is aimed at developing higher education applicants' knowledge about the cultural diversity of the world, intercultural problems in the context of global mobility and skills of effective communication in a multicultural environment. It was emphasized that such training provides graduates with the competences necessary for professional activity in international companies, education institutions, cultural and social organizations, as well as for working with foreign students and clients, which indicates their ability to function in a multicultural environment.

Keywords: professional training, future teachers, intercultural communication, intercultural competence, experience of the Republic of Poland.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інтернаціоналізаційні процеси в сучасній освіті та зростання інтенсивності міжнародних академічних обмінів постають системоутворювальним чинником формування нової моделі освітнього простору, основною характеристикою якого є мультикультурність. Необхідність налагодження ефективної взаємодії здобувачів освіти різних рівнів в умовах культурного, мовного та ціннісного розмаїття зумовлює потребу в педагогічних працівниках, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у мультикультурному освітньому середовищі, адже саме педагог виступає посередником між культурами, цінностями й світоглядами, формуючи у здобувачів освіти відкритість до культурного розмаїття та здатність до конструктивного діалогу. У цьому контексті особливої ваги набуває розвиток міжкультурної компетентності як трансверсальної (універсальної) навички, необхідної кожному сучасному фахівцеві незалежно від галузі професійної діяльності. Невід'ємним компонентом міжкультурної компетентності є міжкультурна комунікація, що забезпечує ефективну взаємодію між представниками різних культур, толерантне ставлення до відмінностей, уміння вести діалог і співпрацювати на засадах взаємоповаги.

Водночас аналіз чинних освітніх програм українських закладів вищої освіти свідчить, що дисципліни, спрямовані безпосередньо на формування міжкультурної комунікативної компетентності, переважно відсутні серед обов'язкових освітніх компонентів або на формування означеної компетентності спрямовані окремі теми в межах навчальних дисциплін, що не дають цілісного уявлення про досліджуване явище та мають фрагментарний характер. Це створює певний розрив між сучасними вимогами до педагогічної професії та реальним змістом професійної підготовки.

У цьому контексті актуалізується потреба у вивченні позитивних концептуальних ідей зарубіжного досвіду, зокрема досвіду Республіки Польща, оскільки польська система педагогічної освіти характеризується наявністю спеціалізованих програм, спрямованих на розвиток міжкультурної комунікації, інтеграцію лінгвістичних, культурологічних і педагогічних компонентів у процесі професійної підготовки. Аналіз та узагальнення цього досвіду уможливають не лише пошук ефективних засобів підготовки педагогів до професійної діяльності в умовах культурного різноманіття, а й шляхів адаптації позитивних польських практик у національний освітній контекст України задля підвищення якості та

конкурентоспроможності вітчизняної педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Зважаючи на свою актуальність, проблема розвитку міжкультурної комунікації (МК) неодноразово ставала предметом наукових розвідок українських учених. Розглядаючи феномен міжкультурної комунікації, якою має володіти сучасна особистість для досягнення життєвих і професійних цілей, Д. Костенко звертає увагу на його багатоаспектність, що охоплює вміння адекватно сприймати й інтерпретувати культурні цінності різних народів; усвідомлено долати бар'єри, що розділяють культури; бачити у відмінних культурних системах не лише відмінності, а й спільні риси; розглядати культурні явища та представників інших культур із позицій емпатії; співвідносити наявні етнокультурні стереотипи з власним досвідом і робити зважені висновки; переглядати й коригувати власні оцінки іншої культури відповідно до зростання міжкультурного досвіду, змінювати самооцінку внаслідок глибшого розуміння чужої культури та відмови від упереджень [4]. О. Гутиряк у своїй науковій розвідці звертається до дефініції концепту міжкультурної комунікації. Узагальнення наукових підходів дозволило авторці визначити його як складне, багатовимірне явище, що відбувається на особистісному й груповому рівнях та передбачає взаємодію представників різних культур. Ефективність МК можлива лише за умови взаємного розуміння дій, поведінки, слів і символів відповідно до спільних принципів інтерпретації, а її ключовою характеристикою є взаємність, адже лише за умови активної участі обох сторін відбувається справжній діалог культур, тоді як односторонній процес перетворюється на пропаганду чи нав'язування цінностей [3]. Дослідниці В. Бабіна та І. Кудлай поставили за мету визначити місце міжкультурної комунікації у процесі налагодження мирних відносин між суб'єктами міжнародного права. Авторки наголошують, що оволодіння знаннями про особливості міжкультурної комунікації є важливою передумовою формування стабільних дво- та багатосторонніх відносин між учасниками міжнародної спільноти, адже саме воно слугує основою для встановлення мирного та взаємоповажного діалогу. Водночас ефективність міжкультурної взаємодії часто ускладнюють такі чинники, як етноцентризм, що являє собою схильність оцінювати інші культури крізь призму власної, вважаючи її домінантною, та помилкове припущення про подібність культур. Такі установки породжують непорозуміння й відчуження

між представниками різних культур через недостатнє усвідомлення їхніх відмінностей і специфіки [1]. В. Бойчук характеризує різні аспекти МК як багатовимірного явища, зокрема: культурологічний, що розкриває роль колективної пам'яті, традицій, символів і культурних кодів, які визначають поведінку та ідентичність представників різних народів; лінгвістичний, що зосереджується на мовних відмінностях, які впливають на процес спілкування та можуть зумовлювати непорозуміння; етичний, що стосується розбіжностей у нормах моралі, мовленнєвому етикеті й інтерпретації жестів; соціально-комунікативний, що вивчає стилі поведінки й моделі спілкування, зумовлені соціальним статусом, віком чи культурними традиціями; психологічний, що враховує реакції людей у міжкультурній взаємодії, їхнє сприйняття тиші, дистанції та емоційних проявів; професійно-прикладний, що орієнтується на практичне застосування міжкультурних знань у різних сферах діяльності; та топологічний, що враховує просторовий контекст комунікації, зокрема той факт, чи відбувається вона на «домашній», «чужій» чи нейтральній території [2]. У свою чергу, дослідники О. Ковтун та ін. наголошують на необхідності врахування ціннісного аспекту міжкультурної комунікації, оскільки саме цінності, виконуючи певні функції, беруть участь у формуванні картини світу людини. Усвідомлення специфіки власних цінностей і культурних особливостей відбувається безпосередньо в процесі міжкультурної взаємодії. Відтак, система цінностей формує своєрідну «ціннісну картину світу», у якій смислове наповнення поняття може відрізнятися залежно від культури. Водночас поступово утверджується універсальне розуміння цінностей як духовної опори, що допомагає людині орієнтуватися в навколишньому світі й надає сенс її існуванню, будучи зрозумілою кожному представнику людства [6].

Незважаючи на значну кількість праць, присвячених проблемі міжкультурної комунікації, слід зазначити, що питання польського досвіду реалізації освітніх програм підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює необхідність детальнішого вивчення позитивних концептуальних ідей означеного досвіду задля його творчої імплементації в практику українських закладів вищої освіти.

Мета статті – висвітлити особливості реалізації програм професійної підготовки майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації в закладах вищої освіти Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для глибшого розуміння сутності досліджуваного явища, його структури та функцій у сучасному освітньому просторі вважаємо за доцільне розглянути поняття «міжкультурна комунікація» з позицій зарубіжного наукового дискурсу. Оскільки «комунікація» – це взаємне створення смислу, а «культура» – узгодження значень і дій у межах певної спільноти, то *міжкультурна комунікація* означає взаємне творення смислу між представниками різних культур. Вона є механізмом, за

допомогою якого люди з різних культур намагаються зрозуміти один одного, поважаючи відмінності й визнаючи рівну людську гідність усіх учасників взаємодії. Основною тактичною метою міжкультурної комунікації є адаптація поведінки в короткострокових міжкультурних ситуаціях – під час навчання в мультикультурних класах, роботи в міжнародних командах, подорожей чи надання соціальних послуг. Це передбачає розуміння культурних відмінностей, прогнозування можливих непорозумінь і відповідну зміну комунікативної поведінки.

Більш глибока практична мета полягає в забезпеченні успішної співпраці у тривалих міжнародних проєктах – освітніх, бізнесових чи соціальних. У таких випадках потрібна взаємна адаптація, що сприяє створенню так званої «третьої культури» – тимчасового простору спільного порозуміння, де узгоджуються культурні відмінності без втрати власної ідентичності.

Найвищий, стратегічний рівень міжкультурної комунікації полягає у використанні цінності культурного різноманіття як ресурсу інновацій і розвитку. Однак така цінність реалізується лише за умови взаємної адаптації сторін, адже одностороннє пристосування чи асиміляція нівелюють потенціал різноманіття, тоді як справжня взаємодія створює простір для збагачення всіх учасників комунікації [5].

Усвідомлюючи ключову роль міжкультурної комунікації у професійній підготовці майбутніх педагогів та фахівців інших галузей, заклади вищої освіти Республіки Польща активно впроваджують освітні програми, спрямовані на формування цієї компетентності. Зокрема, низка польських ЗВО пропонують програми професійної підготовки фахівців у галузі міжкультурної комунікації, найбільш показовими з яких є: магістерська програма «Міжкультурна комунікація в освіті та на робочому місці», що реалізується Університетом Марії Кюрі-Скłodовської в Любліні; магістерські програми «Міжкультурна комунікація» Варшавського та Опольського університетів; бакалаврська програма «Прикладна лінгвістика та міжкультурна комунікація», імplementована в освітній процес Університету Адама Міцкевича в Познані; магістерська програма «Міжкультурна медіація» Вроцлавського університету, а також інтенсивна міжнародна програма «INTERCOM – Intercultural Communication and Diplomacy» (Міжнародна комунікація та дипломатія), що реалізується в Сілезькому університеті в Катовицях.

У контексті розгляду проблеми професійної підготовки майбутніх педагогів до МК на особливу увагу заслуговує магістерська програма «Міжкультурна комунікація в освіті та на робочому місці» (Intercultural Communication in Education and the Workplace), що реалізується Університетом Марії Кюрі-Скłodовської в Любліні.

Як наголошено в описі програми, вона спрямована на надання здобувачам вищої освіти знань, умінь і компетентностей у сфері міжкультурної комунікації. Ці кваліфікації є надзвичайно важливими й затребуваними не лише на сучасному ринку праці, а й необхідними для досягнення

успіху в освітніх інституціях. Програма адресована польським студентам, які бажають навчатися англійською мовою в міжнародному середовищі, а також іноземним студентам, зацікавленим у здобутті ступеня магістра в Польщі з англійською мовою викладання. Серед програмних результатів навчання за цією освітньою програмою зазначено набуття здобувачами вищої освіти знань про культурне розмаїття світу, усвідомлення проблеми багатокультурності в епоху глобальної економічної та освітньої міграції, а також сформованість необхідних міжкультурних компетентностей [8].

Освітня програма передбачає опанування чотирьох основних тематичних блоків:

- культурологічні студії;
- взаємозв'язок між мовою та культурою;
- практичне вивчення іноземної мови;
- підготовка до написання магістерської роботи.

Визначені напрями забезпечують формування міжкультурних компетентностей і навичок, необхідних для ефективного функціонування в міжнародному освітньому та робочому середовищі. Така структурована програма навчання надає знання в галузі культурної антропології, проблематики національних та етнічних меншин, а також невербальної комунікації в міжкультурному контексті. Важливими складовими освітньої програми є також практичні мовні та особистісні навички, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності здобувачів вищої освіти на міжнародному ринку праці.

Унікальність освітньої програми «Міжкультурна комунікація в освіті та на робочому місці» полягає в тому, що це єдина пропозиція такого типу в Республіці Польща. Жоден інший державний або приватний заклад вищої освіти цієї країни не пропонує курсів, присвячених питанням міжкультурної комунікації в контексті освіти та професійного середовища [8].

Випускник освітньої програми здобуває знання, що дозволяють успішно функціонувати на міжнародному ринку праці, а також кваліфікації для викладання дисциплін, пов'язаних із мультикультурністю сучасного світу; отримує знання про культурне різноманіття світу та природу культурних досліджень, динаміку культурних явищ, а також про культурні відмінності та різноманіття; усвідомлює потребу шукати інформацію й поглиблювати знання про різні культури перед тим, як вступати в міжкультурний контакт з іноземцями; набуває міжкультурної компетентності (в тому числі невербальної), необхідної для ефективного функціонування в мультикультурному середовищі, що сприяє успішній комунікації та побудові взаємин із представниками різних культур; формує здатність усвідомлювати багатомірність взаємозв'язку між мовою та культурою; має знання про світові мови (з акцентом на англійську та європейські мови); розуміє проблеми багатомовності та можливі труднощі адаптації (мовну поведінку в мультикультурному середовищі); володіє мовною компетентністю з англійської мови (рівень B2+ або C1) та ще однієї

іноземної мови (мінімальний рівень A2), включно з рецептивними й експресивними комунікативними навичками, пов'язаними з реаліями ринку праці; має практичні мовні (усні й письмові) та особистісні навички, що дозволяють ефективно діяти в освітніх установах і на міжнародному ринку праці; завдяки здобутим культурним знанням і високому рівню володіння англійською мовою здатен проводити дослідження в мультикультурному та багатомовному середовищі; виявляє ставлення, засноване на повазі, емпатії, терпимості та відкритості до представників різних культур [8].

Набуті в процесі навчання ґрунтовні знання з інтеркультуралізму та сформовані практичні мовні компетентності забезпечують випускникам досліджуваної магістерської програми з міжкультурної комунікації високий рівень професійної мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці. Отримані компетентності дають змогу ефективно реалізовувати професійну діяльність у міжнародних компаніях, що функціонують в англійськомовному середовищі та орієнтовані на обслуговування іноземних клієнтів (зокрема у сферах телекомунікацій, туризму, готельного бізнесу). Випускники також можуть працювати у структурних підрозділах закладів вищої освіти (деканатах, кар'єрних центрах), які здійснюють освітню підготовку іноземних студентів, у міжнародних культурних програмах, установах та організаціях Європейського Союзу, культурно-освітніх інституціях, що підтримують ідеї мультикультуралізму, у засобах масової інформації, а також у соціальних службах і центрах, які функціонують у мультикультурному середовищі, зокрема центрах підтримки біженців.

Перспективи працевлаштування охоплюють:

- міжнародні компанії з англійськомовним персоналом, що працюють із іноземними клієнтами (телекомунікації, туризм, туристичні агентства, готелі);
- університети: факультетські офіси, університетські кар'єрні бюро для іноземних студентів;
- міжнародні культурні установи;
- інститути Європейського Союзу;
- культурні та освітні установи, що сприяють мультикультуралізму (наприклад, Центр зустрічі культур у Любліні, музеї, галереї);
- військові служби, що функціонують у мультикультурному середовищі (митники, прикордонники, армія, поліція); засоби масової інформації (телебачення, радіо, преса, інтернет); центри для біженців; міжнародні аеропорти [9].

Обсяг освітньої програми становить 120 кредитів ЄКТС. Навчальним планом на 2025-2026 н.р. передбачено вивчення низки освітніх компонентів:

- Вступ до міжкультурної комунікації;
- Культурна антропологія;
- Огляд історії культури;
- Міжкультурна невербальна комунікація;
- Національні та етнічні меншини в мультикультурному контексті;

- Медіа та масова культура;
- Психологія міжкультурних контактів;
- Семінар з міжкультурних навичок;
- Когнітивні основи мови;
- Мови в Європі та світі;
- Багатомовність у європейській та міжнародній мовній політиці;
- Багатомовність у повсякденному житті;
- Вибрані аспекти вивчення іноземних мов;
- Професійна діяльність та освіта в мультикультурному середовищі;
- Англійська мова професійного спрямування;
- Практичне читання та письмо для академічних цілей англійською мовою;
- Практична фонетика англійської мови;
- Інтегровані навички – Англійська мова в освіті;
- Інтегровані навички – Англійська мова в бізнесі;
- Практичне вивчення другої іноземної мови;
- Магістерський семінар з написання кваліфікаційної роботи [7].

Отже, аналіз освітньої програми «Міжкультурна комунікація в освіті та на робочому місці» дозволяє констатувати, що професійна підготовка майбутніх педагогів і фахівців у сфері міжкультурної взаємодії в закладах вищої освіти Республіки Польща має комплексний і практикоорієнтований характер. Зміст навчання спрямований не лише на формування знань про культурне різноманіття світу, але й на розвиток умінь ефективного спілкування, критичного мислення, толерантності та емпатії, необхідних для успішної професійної діяльності в мультикультурному середовищі. Такий підхід демонструє органічне поєднання теоретичних, методичних і практичних компонентів професійної підготовки, що сприяє становленню педагогів нового типу – фахівців, здатних діяти в умовах глобалізованого світу й забезпечувати міжкультурний діалог у сфері освіти.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що підготовка майбутніх педагогів до міжкультурної комунікації є необхідною складовою сучасної професійної освіти, зорієнтованої на формування трансверсальних компетентностей. Польський досвід засвідчує ефективність інтеграції міжкультурної складової у зміст освітніх програм, що дозволяє забезпечити формування у здобувачів освіти не лише фахових, але й комунікативних, етичних та соціокультурних компетентностей, які сприяють їх успішній самореалізації в міжнародному освітньому та професійному просторі.

Подальших наукових розвідок потребує аналіз можливостей адаптації позитивних елементів польського досвіду до українського освітнього контексту, зокрема щодо розроблення та впровадження навчальних дисциплін, спрямованих на розвиток міжкультурної компетентності майбутніх педагогів. Перспективним напрямом досліджень

також є вивчення педагогічних умов, технологій і методик формування міжкультурної комунікації у процесі професійної підготовки в українських закладах вищої освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бабіна В., Кудлай І. Міжкультурна комунікація як основа налагодження мирних відносин. *Acta de Historia & Politica: Saeculum*. 2023. XXI. С. 114-120.
2. Бойчук В. С. Міжкультурна комунікація як наукова проблема: напрями дослідження. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2023. № 1 (355). С.161-172.
3. Гутиряк О. Міжкультурна комунікація: до визначення поняття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 47, Том 2. С. 205-208.
4. Костенко Д. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2018. № 30. С. 80-85.
5. Bennett M. J. Intercultural Communication. *Extended Encyclopedia Entries in Multicultural America: A multimedia encyclopedia*. URL: <https://www.idrinstitute.org/resources/intercultural-communication/>
6. Kovtun O., Kovtun O., Ihnatenko N. Intercultural communication as a component of the formation of students' socio-cultural competence in teaching foreign language in higher education. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 236-239.
7. Plan studiów obowiązujący od roku akademickiego 2025/26. URL: <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2025/1006/101354-ic-2025-2026.pdf>
8. UMCS. Intercultural Communication in Education and the Workplace MA. URL: <https://www.umcs.pl/en/news,24847,intercultural-communication-in-education-and-the-workplace-ma,150894.htm>
9. UMCS. Intercultural Communication in Education and the Workplace, II stopień. URL: <https://www.umcs.pl/pl/intercultural-communication-in-education-and-the-workplace-ii-stopien,27008.htm>

REFERENCES

1. Babina, V., Kudlai, I. (2023). Mizhkulturna komunikatsiia yak osnova nalahodzhennia myrnykh vidnosyn [Intercultural communication as a basis for establishing peaceful relations]. *Acta de Historia & Politica: Saeculum*. XXI. 114-120. [in Ukrainian]
2. Boichuk, V. S. (2023). Mizhkulturna komunikatsiia yak naukova problema: napriamy doslidzhennia [Intercultural communication as a scientific problem: research directions]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky*. 1 (355). 161-172. [in Ukrainian]
3. Hutyriak, O. (2022). Mizhkulturna komunikatsiia: do vyznachennia poniattia [Intercultural communication: towards a definition of the concept]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. Issue 47. Vol. 2. 205-208. [in Ukrainian]
4. Kostenko, D. (2018). Mizhkulturna komunikatsiia u suchasnomu sviti [Intercultural communication in modern world]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. 30. 80-85. [in Ukrainian]
5. Bennett, M. J. Intercultural Communication. *Extended Encyclopedia Entries in Multicultural America: A multimedia encyclopedia*. URL: <https://www.idrinstitute.org/resources/intercultural-communication/> [in English]
6. Kovtun, O., Kovtun, O., Ihnatenko, N. (2019). Intercultural communication as a component of the formation of students' socio-cultural competence in teaching foreign language in higher education. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*. 2. 236-239. [in English]
7. Plan studiów obowiązujący od roku akademickiego 2025/26.

URL: <https://phavi.umcs.pl/at/attachments/2025/1006/101354-ic-2025-2026.pdf>

8. UMCS. Intercultural Communication in Education and the Workplace M A. URL: <https://www.umcs.pl/en/news,24847,intercultural-communication-in-education-and-the-workplace-ma,150894.htm>

9. UMCS. Intercultural Communication in Education and the Workplace, II stopień. URL: <https://www.umcs.pl/pl/intercultural-communication-in-education-and-the-workplace-ii-stopien,27008.htm>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БОЙЧЕНКО Марина – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Сумського

державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: розвиток трансверсальних компетентностей здобувачів освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BOICHENKO Maryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Pedagogy Department of Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko.

Scientific interests: development of students' transversal competences.

Стаття надійшла до редакції 22.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 30.08.2025 р.

УДК 378.016:53

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-498-502

ДМИТРИЄВ Вадим –

аспірант кафедри освітніх наук

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7237-6678>

e-mail: vdmytriiev@cuspu.edu.ua

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ

Сучасна освіта спрямована на формування особистості, здатної мислити творчо, критично оцінювати інформацію, знаходити оригінальні шляхи розв'язання проблем. У зв'язку з цим особливого значення набуває підготовка майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів. Учитель XXI століття має бути не лише джерелом знань, а й організатором пізнавальної діяльності, наставником і партнером дитини в процесі саморозвитку.

У статті обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів.

Встановлено, що формування готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів є багатограним процесом, що включає професійну підготовку, особистісний розвиток і практичну діяльність. Результатом цього процесу має стати педагог, який уміє бачити в кожній дитині творчу особистість, створює умови для її самореалізації, виховує здатність до мислення, пошуку, винахідництва. Саме такі вчителі є основою сучасної інноваційної школи, здатної виховати покоління активних, креативних і відповідальних громадян.

До педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів відносимо: формування мотивації до творчої педагогічної діяльності; створення творчого освітнього середовища у закладі вищої освіти (таке середовище має бути відкритим, демократичним, стимулювати ініціативу студентів, підтримувати їхні творчі ідеї); використання інтерактивних технологій навчання під час формування готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів (тренінги, ділові ігри, творчі майстерні, проєктні технології, метод кейсів, портфоліо тощо), які забезпечують активну участь студентів у процесі пізнання, формують навички співпраці, самостійності, критичного мислення.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в обґрунтуванні критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів під час професійної підготовки в ЗВО.

Ключові слова: готовність, майбутній вчитель, творчі здібності, учні, готовність майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей учнів, компоненти готовності, педагогічні умови.

DMYTRIIEV Vadim –

Postgraduate Student of the Department of Educational Sciences

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7237-6678>

e-mail: vdmytriiev@cuspu.edu.ua

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING THE READINESS OF A FUTURE TEACHER TO DEVELOP THE CREATIVE POTENTIAL OF STUDENTS

Modern education is aimed at forming a personality capable of thinking creatively, critically evaluating information, and finding original ways to solve problems. In this regard, the preparation of future teachers for the development of students' creative abilities is of particular importance.

A 21st century teacher should be not only a source of knowledge, but also an organizer of cognitive activity, a mentor and partner of the child in the process of self-development.

The article substantiates the pedagogical conditions for the formation of a future teacher's readiness to develop students' creative abilities.

It has been established that the formation of a future teacher's readiness to develop students' creative abilities is a multifaceted process that includes professional training, personal development, and practical activity.